

Lietuvas putnu rallijs "Kuršių marios 2017" komandas "Saldus & Co" acīm

MĀRIS JAUNZEMIS,
Maris.Jaunzemis@apollo.lv

Šā gada 14. oktobrī jau 18. reizi notika Lietuvas Ornitoloģijas biedrības rīkotais putnu rallijs "Kuršių marios 2017". Šogad sacensībās piedalījās 20 komandas – 11 no Lietuvas, trīs no Polijas, divas no Latvijas, divas no Somijas un divas jauktas komandas ar dalībniekiem no Lietuvas, Somijas un Bulgārijas.

Foto: A. Mankus

Viesu nams pie Kintu dīķiem, kurā katru gadu notiek rallija saviesīgā daļa, šogad grimst ūdenī.

Sacensību atklāšanas ceremonijā organizatori sveica divus dalībniekus, kas piedalījušies visos līdz šim notikušajos Lietuvas putnu rallijos – Kristeru Kastrenu (*Krister Castren*) un Vītautu Jusi (*Vytautas Jusys*). Latvijas komanda Lietuvas putnu rallijā pirmo reizi piedalījās 2013. gadā, bet visvairāk mūsējo piedalījās pagājušajā gadā, kad tur bijām divas komandas ar deviņiem dalībniekiem un vēl trīs dalībnieki jauktās komandās ar lietuviešiem un igauņiem. Šajos piecos gados (ieskaitot šā gada sacensības) visas reizes ir piedalījušies Ainars Mankus un Jānis Jansons. Šogad no Latvijas sacensībās Lietuvā piedalījās divas komandas – "Saldus & Co" (Ainars Mankus (5. dalības reize Lietuvas rallijā), Jānis Jansons (5), Māris Jaunzemis (4), Uģis Pīterāns (4)) un "Himantopus himantopus" (Andris Klepers (3), Ieva Mārdega (4), Ilze Bojāre (2), Andris Dekants (1)). Par "Saldus & Co" komandas piedzīvojumiem 2014. gadā varat lasīt "Putni dabā" 2014/4 numurā (Pīterāns 2014).

Lietainais rudens šogad ieviesa savas korekcijas arī Lietuvas putnu rallijā. Jau pirms sacensībām pienāca informācija, ka daļēji applūdusi ir sacensību atklāšanas un noslēguma vieta Kintos, izskaloti un slēgti daži ceļi. Kaut kur internetā pavidēja informācija, ka Šilutes rajonā zem ūdens ir aptuveni 60% lauksaimniecības zemju. Laika prognoze sacensību dienā solīja lietu. Kā vēlāk izrādījās – prognoze piepildījās par visiem 100% – lija gandrīz visu laiku. Organizatori atzina, ka šādi laikapstākļi bija pirmo reizi šo sacensību vēsturē.

"Izlūkošana" sacensību teritorijā vienmēr ir bijusi svarīga, jo vietas, kur koncentrējas putni, katru gadu ir citas. Šādos īpašos laikapstākļos kā šogad – jo sevišķi. Diemžēl šoreiz "Saldus & Co" komandai priekšdarbu veikšana gāja secen, jo vienmēr jau nevar izrauties no darba putnu sacensību dēļ. Nācās iztikt ar iepriekšējo gadu pieredzi un sarunām ar lietuviešiem sacensību priekšva-

karā – vismaz uzzinājām, kurš no Kintu zivju dīķiem ir nolaists un kurās vietās ir applūduši ceļi.

Iepriekšējos gados Latvijas komandas sasniedza gana labus rezultātus: 2015. gadā komanda "Latvijasputki.lv" izcīnīja otro vietu, bet "Saldus & Co" – trešo vietu, savukārt 2016. gadā "Saldus & Co" – trešo vietu. Nekad Latvijas komandas nav bijušas zemāk par sesto vietu 20–26 komandu konkurencē. Nākamais solis likās pašsaprotams – jācīnās par uzvaru. Analizējot rezultātus un citu komandu sniegumu, var redzēt, ka uzvarētājiem zaudēts par 5–12 sugām. Laika gaitā ir apzinātas labākās putnu vietas sacensību teritorijā. Pieņemot, ka veiksmes procents labākajām komandām ir līdzīgs, nācās secināt, ka viena no atšķirībām, salīdzinot komandu izvēlēto taktiku, ir lēmums apmeklēt Palangu vai nē. Iepriekšējos gados sacensību noslēguma pasākumos, kad tika prezentētas komandu novērotās sugas, vienmēr izrādījās,

ka dažādas komandas tieši Palangā novēro kādas 5–8 sugas, kuras citās vietās nav novērotas. Tāpēc šogad “Palangas jautājums” bija “Saldus & Co” komandas dienas kārtībā. Iepriekšējos gados Palanga tika ignorēta, pamatojoties uz pirmā dalības gada negatīvo pieredzi, kad “Latvijasputni.lv” komanda iztērēja divas stundas laika un nenovēroja nevienu (!) jaunu putnu sugu, kaut arī lietuviešu draugi Palangu slavēja, bet Klaipēdu, kā jūras vērošanas vietu, brāķēja. Kopējais secinājums par Palangas apmeklēšanu – jāskatās, kāda ir situācija novēroto sugu sarakstā (kas pietrūkst, kas nē) pēc Ventes raga apmeklējuma un kādi ir laikapstākļi (vēja virziens, stiprums). Ja jūrā nav “pūtiena”, tad, iespējams, Palangā nav, ko darīt, un šo laiku var izmantot citām vietām, vai veltīt vairāk laika kādu speciālu sugu meklēšanai.

Šogad lietainais un miglains laiks darīja savu – Kuršu līcis bija miglā tīts un jūras sugas sarakstā atzīmējās visai negribīgi – varētu pat teikt, ka neatzīmējās vispār. Tas vien jau daudz ko pasaka, ka Ventes ragu nācās pamest bez paugurknājuma gulbja mūsu sarakstā (parasti līcī viņu ir simtiem). Sikais prieciņš par Ventes ragu bija sārtgalvīšu novērojumi. Abas mūsu komandas dalībnieku grupas neatkarīgi viena no otras novēroja sārtgalvīšus – mēs ar Uģi vispirms dzirdējām saucienus, pēc tam putniņu krūmā izdevās ieraudzīt arī vizuāli un paralēli tam viena putna saucieni bija dzirdami no citas puses. Savukārt Jānis ar Ainaru atrada vienu putnu krūmā pie Vītauta Juša mājām.

Šādā situācijā Palanga “uzprasījās pati” – cerējām, ka parastos jūras putnus (kākaulis, melnā un tumšā pile, gārgales) jau nu tur salasīsim. Iepriekšējo nedēļu biju pavadījis Papē, un tur visu laiku jūra bija “pilna” ar mazajiem ķiriem. Tāpēc bija liela cerība redzēt arī šo sugu, kas iepriekšējos gados sacensībās tikusi novērota diezgan reti. Kopumā lēmums apmeklēt Palangu atmaksājās – sākot jau ar to, ka pa ceļam starp Klaipēdu un Palangu

Foto: A. Mankus

Sārtgalvītis Ventes ragā.

Foto: A. Mankus

“Nav ko dubļus bildēt, laižam!” Attēlā – akmeņčaksīte.

atradām jauku peļķi ceļa malā ar vairākām mums iztrūkstošām pīļu un zosu sugām. Palangā mēs ar Uģi steidzām uz tiltu, bet Jānis ar Ainaru “ķemmēja” piekrastes krūmus. Visas cerētās jūras sugas salasīt neizdevās, tomēr tikām pie kākauliem, ķerrām, mazajiem ķiriem un reņģu kaijas. Trāpījās arī divas ļoti labas sugas – melnais zīriņš un jūras zīriņš. Tajā brīdī uz tilta atradās arī viena lietuviešu komanda, kas arī redzēja melno zīriņu, bet brīdī, kad garām lidoja jūras zīriņš, viņi savus skatus bija pavērsuši uz citu pusi. Lidz ar to jūras zīriņš kļuva par sugu, kuru šogad novērojusi tikai “Saldus & Co” komanda. Vēl pa ceļam no tilta uz mašīnu izdevās kādā priedē ieraudzīt dižraibo dzeni. Kopā Palangā ieguvām septiņas sugas, jo Ainaram

ar Jāni nepaveicās – krūmos un lietū nevienu jaunu sugu viņiem atrast neizdevās.

Bez Palangas apmeklējuma vēl viena būtiska pārmaiņa dienas plānā bija lēmums vispirms doties uz Kintu zivju diķiem (iepriekšējos gados šai vietai veltījām sacensību pēdējo stundu) un tikai pēc tam uz Rusni, lai diķos lietderīgāk varētu izmantot trūcīgo dienas gaismu. Pa ceļam tika apmeklētas vēl citas gan tradicionālas, gan mūsu komandai jaunas vietas. Vienā no tām, Drevernas laukos, izskanēja dienas citāts, ko Jānis veltīja Ainaram: “Nav ko dubļus bildēt, laižam!” Tulkojumā tas nozīmē to, ka vismaz divi komandas dalībnieki dubļainā laukā, kurā baloja nenovākti kartupeļi, bet bija arī jau iesēta labība, bija

Foto: A. Mankus

Par applūdušajiem ceļiem brīdināja šādas zīmes.

Foto: I. Bojāte

Komanda "Saldus & Co" apbalvošanas laikā. No kreisās: Ainars Mankus, Jānis Jansons, Uģis Piterāns un Māris Jaunzemis.

jau ieraudzījuši akmeņčakstīti, tā ir atzīmēta sarakstā un nav vairs jātērē laiks, lai mēģinātu to nofotografēt.

Tā nu sagadījās, ka Kintos vienīgo pusnolaisto diķi sākām skatīt, stāvot blakus spēcīgajai lietuviešu komandai "Birding Lithuania". Šajā vietā mums izdevās būt pacietīgākiem par konkurentiem un iegūt vismaz trīs sugas vairāk. Tā kā pusnolaists bija tikai viens diķis, tad nolēmām nekur tālāk diķu teritorijā neklist, lai lieki netērētu laiku, bet konkurenti aizgāja. Un tajā brīdī jūras ērglis "samaisīja" bridējputnu baru diķa vidū. Kad lielais bridēju bars griezās virs diķa, no tā atskanēja jūras ķivītes saucieni. Bijām pārliecināti, ka tos dzirdējuši arī konkurenti, bet vēlāk izrādījās, ka tomēr – nē. Kad satrauktie putni nolaidās atpakaļ diķa dubļos, situācija bija mainījusies un mums izdevās saskatīt arī gūgatņus un starp parastajiem šņībīšiem sazīmēt arī likšņībīšus, kas pelēkā laikā starp pelēkiem putniem nemaz nebija tik viegli.

Brauciens uz Rusni atnesa mums vēl dažas sugas, bet augstā ūdens līmeņa dēļ dažas vietas pat nemēģinājām apmeklēt. Citos gados vērtīga sala ar plašu smilšu sēri Skirvītes (*Skirvytė*) upē (kas šajā vietā ir robeža ar Krieviju) šogad visticamāk bija vispār zem ūdens. Līdz sacensību beigām bija nedaudz mazāk par stundu, un vairs nebija palicis daudz vietu, ko apmeklēt. Tuvumā bija Sausgalvju lauki, kur, kā vēlāk izrādījās, bija dažas sugas, kuru mums beigās pietrūka. Tā kā šo vietu agrāk nekad nebijām apmeklējuši, nolēmām lieki neriskēt un nebraukt nezināmā vietā ar applūdušiem ceļiem apšaubāmu labumu meklējumos. Nolēmām laikā līdz sacensību beigām mēģināt saklausīt vai ieraudzīt vēl kādu sugu mežā netālu no sacensību finiša vietas. Kādā brīdī ieraudzījām, ka mums pretim brauc cita mašīna, un mēs bijām spiesti piestāt ceļa paplašinājumā, lai izmainītos ar pretimbraucošo. Šajā brīdī Uģis caur atvērto logu izdzirdēja dzeņa saucienu. Kaut ko dzirdēja arī Jānis, bet ko?

Kamēr apspriedām versijas, dzenis tomēr nolēma mums atrādīties, pārlidojot ceļu mašīnas priekšā. Un tā mūsu sarakstā ielidoja pēdējā suga šajās sacensībās – pelēkā dzilna, ko citām komandām šoreiz atrast neizdevās.

Finišējām ar 91 sugu, kas pašas augstākās vietas nesolīja, bet bija puslīdz pieņemams rezultāts šā gada laikapstākļiem. Tā arī izrādījās – "Saldus & Co" komanda izcīnīja "koka medaļu" – ceturto vietu, daļot to ar somu komandu "Hamuset", kas jau vairākus gadus ir vistiešākie mūsu konkurenti, jo rezultāti šīm komandām parasti ir +/- viena suga.

Lai arī mūsu komandai neizdevās iekļūt sacensību godalgotajā trijniekā, tomēr latviešiem šīs sacensības bija veiksmīgas – uzvarētāju laurus ar novērotām 100 sugām, par sešām sugām vairāk nekā sekotājiem, plūca komanda "Himantopus himantopus". Apsveicam! Bet, kā viņiem gāja sacensībās, lai pastāsta viņi paši. Ne spalvas!

Literatūra

Piterāns U. 2014. Putnu rallijs Lietuvā. *Putni dabā* 2014/4: 20–23

Summary

Lithuanian bird watching competition "Kuršių marios 2017" from the viewpoint of the team "Saldus & Co" /Māris Jaunzemis/

This year 20 teams participated in the competition – 11 from Lithuania, 3 from Poland, 2 from Latvia, 2 from Finland and 2 mixed teams with participants from Lithuania, Finland and Bulgaria. Due to severe floods in the territory of the competition, birds were concentrating in different places than in previous years. The only team to observe 4 bird species – Grey-headed Woodpecker, Curlew Sandpiper, Tree Pipit and Arctic Tern – was the Latvian team "Saldus & Co" (Ainars Mankus, Jānis Jansons, Māris Jaunzemis, Uģis Piterāns). Rainy weather impacted the results, and they were not as good as in previous years. Team "Saldus & Co" observed 91 bird species and placed 4th together with Finnish team "Hamuset".